

Z a t w e e f c h u   N w i s e s .

Nr. 14. Zettortdeenâ 3. April 1852.

No Zelgawas.

Peo mums bija leeli pluddi; pahrs pehdu tiklai truhle, tad Zelgawneeki tikpat leelas breefmas kâ 1837tâ gaddâ buhtu redsejusch. Deew's bij schehlig's un dewe faufu laiku un stipras nakts falnas kad uhdens auge un led-dus uppes fahze eet; tã tad uhdens ne dab-buja wairs leelaks augt. Nis esera eelas un Annes wahrteem wiffi nammi bij pilli ar uhdeni un nabbagi kautini daschu deenu un nakti us behnineem bailigi mahjoja. Pilschta Rahts un schehlfirdigi kungi teem nelaimigeem ar lai-wahm maifi un ehdamas leetas noneffe. Uhdens jaw gabje pahr bulwerki un lihds pat nam-meem, kas pee Drikses uppes stahw. Deew's lai irr flaweh'ts, ka leela flahde un nelaimie naw notikkuse. Pee Rihgas leddus Daugawã wehl ne effoht isgahjis.

1mã April 1852.

S—z.

No Kandawas puffes, tai 23. Merz.

Schi seema wehl ne mas ne grihb muhs at-stabt. Bezzeem laudim buhs gan taisniba, kad tee fakka: Sebbam ruddenim irr garsch pawaffaris; un par seemas-swehtkeem falsch, par leeldeenahm balts. Tã gan nu taggad rahdahs buht. No ruddens puffes ne warreja seema lehti eefahltees, taggad pawaffara puffe irr tai grubti beigtees. Laiks schinni seemã brishnum ahtri daschu reis grohsijahs, tã kã weenã paschã deenã falle, atlaidahs un atkal falle. Pirmee kruesch bi 3schã Nowember. Lihds pat seemas-swehtkeem wairak migloja un lihja, ne ka falle. Wehl paschu pirmu seemas-swehtku deenu no rihta puffes bischliht falle un pehz pufsdeenas bij wehisch ar leetu. Tahds pats gais bi arri par jaunu gaddu. Labs zekka laiks bij tiklai Webruar mehnesi, un, flaweh'ts Deew's! wiffas braulshanas un zekki tappe itt labbi nodarriti; warreja jaw

pahrleeku ar to seemas zekku pahrtikt. Dasch labs noschelojahs, ka pa-ahtris effoht bijis un daschu reisi tihri nepateesi us pilschta jeb us mescha ar ratteem aistikt mohzije's. Wehl kahdu neddetu eelsch Merz mehnescha bija labs zekka laiks, tad jau arri beidsahs. Par leelu fallu ne warram wifs brehkt, tas naw muhs scho gadd bahgejis; kad arri kahdu reis bij, tad til us ihfu laiku. Tai 13tã Merz bij ihsti ko redseht. Al tarwu nilnu laiku un puttena gaisu! Zauru deenu un nakti tas notukli ween satrakkoja. Snigge un puttinaja bes apstah-shanas, tã ka ne azzis ne warreja papehst. Ne weens zilweks ne warreja ne no weetas kustetees; kur zekka-wihrs bij apstahje's, tur arri tam bij japaleef, us preelshu tas wairs ne warreja tikt. Kruhmi un meschmallas, gatwes — un arri weetahm leelzekki — bij ar sneegu warren augsti peeputtinati. No kruhmu puddureem til sarra galliaus ween ahra man-nija, wifs zits bij ar sneegu apbehts. Leel-zekki bij weetu weetahm jashkippele un jarohk. Kad no zekka nobrauze, kur wairs pehdas ne bij, tad gan daschã weetã bij til pat duhschigi ja-ehdahs zauri, kã Leijputras semmẽ zaur bees-putras kalnu. Daschã mahjã ne warreja nei eelschã, nei ahra tapt; wiffas gatwas bij aisputtinatas. Bet par laimi schis trakkulis ilgi ne pastahweja, tam usnahze flapjums un to fahze slihzhinaht; tã ka schim rettã weetã wezza sime wehl palikke. Redsefim, ko tas laiks tahfaku darrihs.

Par Santes un Plahnu pagastu laudis ar ballahm gull. Behrni un arri zitti pufsmuh-scha zilweki irr eelsch tahm mirusch. Lohpini gan wiffi, gohds Deewam! itt brangi wehl turrah; bet jau dauds weetas ehdama deht fuhdsahs. Kad til dabbutu us zinni iswilt, tad jau tapat atkal wairak atspirgtohs. — We-bruar mehnescha eefahkumã pee mums weens

wihre kahjas nosaldeja. Bij Plahnu meschâ malku zirtufchi un tur dehlis farvam tehvam brandwihna enkuri nosohg un ar to firgam usfehdees behg prohjam. Sirgs to ismehtajis un par nakti tam no peedferschanas sneegâ gulloht kahjas nosallufchas. No rihta atmohdees winsch ne warr wairs us preefschu tapt, un welschus lihds klahtejahm mahjahm nowehlees! Breesmigs sohds, laut winsch to buhtu wehrâ lizzis!! — Weena melita neschthstibas grehka krittusi, bij sawu meefas augli zuhku aisgalbâ eemettusi. Bet Deews gribbeja winnas besdeewibu gaismâ west; zuhkas ne bij ne ko aistikkufchas, bet wiffas rahmi gullejuschas. Zitti zilweki dsird behrnina brehkschanu, tee eet raufsiht un atrohn maso wehl itt sweiku. Uk! mahte, kur irr tawa firds!?

J. S.

No Affarumuischas.

Lai 4tâ Merz mehnescha deenâ pee mums leela nelaima notikke, un wehl leelaku Deews schehligi nogreesis. Saw fenna! muhsu draudse tâ irr eetaishts, ka teem jaunelkeem, kas fataischis pirmo reisi eet pee swehta deewagalda, pirms winni nahk pee mahzitaja, diwas nedelas irr sanahkschana pee walsts stohlmeistera, lai jo labbi eemahzajs grahmatu un kattisni. Tahda eetaisichana tiklai Affarumuischas pagastâ wehl ne bija, un mahzitajs, gribbedams to arri tur eezelt, Affaru kungu usluhdse, ka tas par mahzischanas-laike atwehloht kahdu kambari Affaru lohpu muischâ, Wahrkawê, tadeht ka paschâ stohlas-naminâ bij masak ruhmes. Affaru kungs arri ar labbu prahtu scho luhgchanu pallausija, un 3schâ Merz wiffi stohlas-behrni lihds ar teem jaunelkeem ar sawu stohlmeisteri tur Wahrkawê sanahze. Tur diwas leelas istabas bij eeruhmetas, kas zittahrt stahweja tuffchas. Gan bij pawehlehts kahdu deenu agrak stipri kurrinaht; bet tomehr wehl lillkas salti buht, un tadeht piemdeenâ-walkarâ behrni ar stohlmeistera sinu obtru reisi krahfni eeluhre. Pascham stohlmeisteram to brehd mahjâ bij flimmineki un zittas darri- schanas, un tadeht aiseedams peeluhdse Wahr-

kawê zittus eedsihwotajus, lai par teem behrneem pahrluhko. Pats waggare arri pee behrneem eegahjis apluhko krahfni, reds ka iskurufees un wehle to aistaisiht. Pa tam aiseet arri winsch un behrni paleet weeni paschi. Tad par nelaimi weens eedohmajees durwju-bulti aischaut, nu wiffi leekahs gulleht. Up pulstems 10 wakkarâ waggare wehl eet apluhkoht tohs behrnus; bet durwis atraddis zeetas, dohma, ka nu wiffi gan buhs gabjuschi pee meera, un ne gribbedams tohs no meega istrault atkal aiseet. Naktis pahreet; preefsch gaismas ap pulstems 4 no rihta waggare nu eet behrnus mohdinahht. Bet durwis wehl tâpat zeetas. Winsch gan klaudsina, bet neweens ne atdarra. Pa tam gaddijahs pascham zitta darriichana, to ne drihkscheja kaweht, un aiseet atkal. Kahdu stundi wehla! weens jaunellis, kas nakti pahrgullejis mahjâs, nahk us to saeefchanas weetu. Arri winsch atrohd durwis zeetas. Un kad jo stipri klaudsina, tad leekahs gan, ka zitti eelschâ nurd; bet neweens ne zeltahs un durwis atschauj. Pehz tak bulte pamastinam tohp atschauta, un ak breefmas! — ko nu reds? Weenpadefmits behrni gukt pee semmes bes atjehgas, ka mirroni: dwans winnus bij pahrnehmis. Nu kleeds, nu laudis safsreen, tohs behrnus iswelk laukâ, ar uhdeni aplaista, ar sneegu masga. Gan tee zitti atdshwojajs, bet weens — pagallam!! Gan wehla! sinas derwe us muischu; pats kungs atskrehje un daschadi publejajs ar to weenu nabbadsinu — tomehr pawelti! Winnu ne usmohdinaja! — Das pats bija saweem nabbageem wezzakeem weenigs dehlis, ko ar leelahm mohlahm bij isaudsinajuschi, un patlabban zerreja paligu un patwehrumu sawâ wezzumâ no winna dabbuht. — Lai Deews peenemm wianna dwehfeliti sawâs debbesis — lai eepreezina arri nabbagus wezzakus un noschahwe winnu gauschas affaras! — Bet mehso arri luhdsamees wehl, ka Deews ne gribbetu prassiht scho dwehfeliti no teem, kas netihschl grehloedami pee schihs nelaimes irr wainigi.

Gr. 1175

• **Neweenaada buhschana.**

Rahda neweenaada un nesapaffiga buhschana tohp muhsu deenäs redseta:

Darba deenäs flohtele preekschâ, un — swehtdeenaäs sabhaki ar peescheem kahjäs.

Pukles pee kruhtim un pee aubes, un — us galwu firmi matti.

Selta gredsens us pircktu, un — noplifis kreklis muggurâ.

Smalks jauns kundsinch, un — nejauka mutte.

Krohgâ smalku schnapfi dsert un kumpeltes peekohst, un — mahjäs naw maifes.

Smalki swahrki muggurâ, un — zitteem parradâ.

Pilns maks naudas, un — melna putra ar sehnelotu maifi us galdu.

Tauna bruhte, un — wezs waigs.

Smuks feerwischlis, un — dsihws wels.

Bruhtgans ar firmem matteem, un — bruhte wehl meitene no 16 gaddeem.

Bruhtgans 18 gaddus wezs, un — bruhte bes sohbeem.

Noraudajees waigs, un — mihlestibas pilnas azzis.

Naw wihrs wehl glabbahs, un — jaw zits bruhtgans noluhkohs.

Kristibas papreeksch, un — tad til kahsas.

Wehl puika ar smurguli, un — jaw tehws.

Rahtei kartuhna kleites, un — behrni ar plikkeen wehdereem.

Leels zitta zilweku pamahzitaïs un pamuddinataïs us labbu behrnu audseschanu, un — pascham nerahtni un netikli behrni.

Leelas uhfas, un — nekahda firds.

Wezs wihrs, un — behrna prahts.

Tauns smuks wihrs, un — wezza nejauka seewa.

Leela mutte, un — tuffcha galwa.

Behrnus krohgâ west, un — flohlâ ne fuhtiht.

Behrni dumpi gan dsird, un — pahtarus ne kad.

Brehz par flitteem gaddeem, un — kahsas dsere wissu neddelu.

Swehtdeena krohgâ eet, un — basnizâ ne kâ.

Kad wissi zilweki tahdas neweenaadas un ne mas lohpa nesaderrigas leetas ne zeehtu, tad teescham buhtu zittada dsihwe, dasch eenatds,

truhkums un dascha nemeriga dsihwe starp zitteem zilwekeem taptu aiskaweta, un arri til dauds ne taptu dsirdehts suhdsotees par grubteem un flitteem gaddeem; bet wissur zittada dsihwe plauktu un pilnigaka Deewa swehtiba buhtu redsama. E. F. Schönberg.

• **Swehtigas apnemshanahs.**

Zonatans Cyberarts, weens deewabihjigs mahzitajs eelsch Amerikas, kas tanni 1758tâ gaddâ scho pasauli atstahje, bija weens wihrs pehz Deewa prahta neweenaada jauniba, bet arri lihds pat firmam wezzumam. To mehs no wiinna pakkat palikkuscheem raksteem, ko nu sche patt dohsim lassihht, redseht warram. — Kad nu es pahrelezinahts esmu, tâ wiasch raksta, ka es neneeka labba ne mahku bes Deewa paliga isdarriht; tad luhdsu es pasemmigi wiinna schelastibu, ka ta manni zeenigu darra, pee schahm apnemshanahm lihds gallam pastahwigi palikt, ka tahs ar mannu ikdeenischtu eekahroschana lihdsinatohs, manna Runga Kristus deht.

Wiasch apnehmees ne kad jeb kur ko darriht ne eelsch dwehseles, neds arri eelsch meefas leetahm, ka tillkai to kas pee Deewa pagohdina schanas derrigs, un wehl pee wissleelakahm geuhtibahm, kas tillkai man warretu gadditees, (tâ irr wiinna wahrdi) un kautschu tahs deesfynn zil leelas buhtu. — Ar wissu mannu spehku pehz Deewa prahta dsihwoht, kamehr ween dsihws buhschu; ne weenu azzumikli likt pasust, bet to paschu us wisslabbaku wihsi, kâ ween til spehschu, par labbu sawai un arri zittahm dwehselem eedallischu, un patâ tâ dsihwoschu, itt kâ man schodeen pat buhtu jamirft. — Taisns, pastahwigs un ustizzigs sawâ ammatâ gribbu buht. Katru waktaru, kad gulleht eeschu, fewi ismellesehohs, ko es noseedsis jeb aiskawejis esmu; katras neddelas, mehnescha un gadda gallâ tapat darrischu. Da Runga deena neneeka ne runnaschu, kas smeeklains jeb zitteem us smeekleem kahrumu warretu doht. — Us to no wissas firds dsihsehohs, ka es ik neddelas eelsch atsihschanas tablaki

Kuhtu, un par weenu dsihwu schelastibas un Deewa wahrdu fluddinataju taptu, ne ka es pagahjuscha neddetâ bijis. Par sawu dwehfeli ar to leelaku nomohdibu ruhpeschohs un ismekleschohs, woi mannim arri teescham dalka irr pee Kristus pestischanas, jeb ne; un ka, ja es mirtu, eelsch schihm leetahm ne weena ne rastohs, par ko mannim buhtu jaschehlojahs.

M. Hamburger.

Sweeschas semmes sinna.

Tai maktigâ un plashâ Londones pilsatâ, Enlantê, atrohnahs wehl mums ne dsirdetas sweschas leetas; jo tur kahda wezza seewa atrohnahs, kas arri fohlu turr, bet par wissam sawadu fohlu, prohti kur behni teek mahziti ubbagôs eet. Londones waldischana tamdeht fluddina, ka winnu pilsatâ lihds 15,000 eelunabageem effoht, kas katris 4 lihds 12 schillinus (tas buhtu lihds 4 rub. f.) weenâ pafschâ deenâ fanabbagojoht (tas buhtu lihds 60,000 rub. f., kas ik deenas ubbageem ween tiltu dohts. Nu kur tad wehl tee strahdneeki!?) Tur arri noteekoht, ka waktarôs tee ubbagi schenkôs sapulzinajotees, kur tee pee allus un brandwihna glahses jeb trumpahm lustigi dsihwojoht ka baggatee strahdneeki.

* * *

Seemelu - Awrikâ irr 3 walstes, kas wissas trihs tohp laupitaju-walstes nosauktas, tadeht, ka tais walstes tee eedsihwotaji no luggu laupischanas us juhru pahrteek. Schihswalstes nosauz Trihpolis, Tuhnis un Alschihr. Weena no tahm, ko Alschihr sauz, peederr taggad Sprantscheem, kas to laupischanas garru teem laudim no

galwas isdsinne, un us Alschihr arri dauds zilweki no Ciropas aisgabjuschi un wehl aiseijoht to us Ciropæru wihsf uskohpt un tanni pilsatus zelt. Eelsch ta laika, kamehr ta appaksch Sprantschu waldischanas stahr, (prohti nu jaw 21 gaddi) effoht tai walsti, ka Wahzu Awises raksta, 133 pilsati un zeemi, 44 basnizas un 20 Turku Deewa nammi tappusch i zelti.

* * *

No Berlihnes raksta: Nu jaw buhs 56 gaddi ka tahda filta seema naw redseta, kur wissf kohli ohtru reis isplaukst un seeb. Artidan no Sweedru un Norweggeru semmes raksta, ka tur wezzi wihri ne atminnahs tahdu lehnu, filtu seemu redsejuschi. Sweijnceki jaw us filku-lehrschanu taifotees, kas jitteem gaddeem til us pawassarû darrams. Redsefim, ko tahda filta seema atneffih!

E. F. S.

Teefas fluddinaschana.

Us Talfes aprinka teefas pawehleschanu no 11ta Merz f. g. ar to Nr. 770 taps ta atstahtha monta ta pee Zulkumes peerakstita, nomirruscha Pastendes Jaunsemnu-mahju nohmueela un puhmannâ Iwan Wistichnikow, kas pastahw eelsch sirgem, gohmim, ratteem, ragguhm, daschdaschadahm arrama- un mahju leetahm, galdeem, krehfleem, drehbehm un gultus drahnahm, — treschdeenâ tai 15ta April f. g. wiespeenins netâs Jaunsemnu-mahjâs pulksten 10tâs no rihta wairaksohlitajeem prett skaitamu naudû pahrdohta. Pastendê, tai 15ta Merz 1852. 2

(T. S.) ††† Janne Rasmann, pagasta wezz.
(Nr. 24.) F. Deitloff, pag. teefas sribwerik.

Zitta fluddinaschana.

Leelas Wirzamas lohpumuischâ, Jaunâ muischâ, war labbi dihgdamas lehzes preelsch schklas dabbuht pirkt.

S i n n a.

No Nr. 13 juhs zeen. mahz. ... y... un Er.... buhsfeet redsejuschi, ka mannim bij missijeos un es esnu steidsees sawu wainu isdeldeht. — Mibl. Gr...., J. S. un E—g., paldees par juhsu dahwanahm. — Juhs mibl. E. D. E—ch mannim itt leelu sirdspreeku ar sawahm labbahm dahwanahm essat darrijuschf, wissu-wairaf ar juhsu Wahzu raksteem. Ta bija maife isfalkuscham baddu laikâ dohta. Gahdajeet mihligi wehl tahdu barribu. Wehl flims buhdams ne warreju juhsu luhgshanu, juhsu teizamas grahmatas deht, isdarrist.

E—g.

Sribw drilkeht.

No juhrmallas-gubernias augstas waldischanas puffed: Collegienrath v. Braunschweig, Zensor.
No. 104.